

Darbības vārds *SACĪT* un netiešas informācijas izteikšana

The Verb Sacīt and the Marking of Indirectly Expressed Information

Liene Kalviša

Latvijas Universitāte, Humanitāro zinātņu fakultāte

Visvalža iela 4a, Rīga, LV-1050

E-pasts: *lienek@lanet.lv*

Evidencialitāte saistīta ar vienu no izteikuma semantiskajiem parametriem, kas atspoguļo savstarpējo saikni starp teksta autoru un sniegto informāciju, konkrēti – atsauci uz šīs informācijas avotu. Norāde uz netieši saņemtu informāciju un tās izteikšanas līdzekļi ir viens no visplašāk apspriestajiem jautājumiem evidencialitātes analīzes sakarā. Pārstāstošā jeb citējošā nozīme ir viens no netiešas evidencialitātes tipiem, kas norāda uz informāciju, kura saņemta no citas personas, dzirdēta, noklausīta, pārstāstīta u. tml. veidā iegūta. To var uzskatīt arī par vienu no izplatītākajiem evidencialitātes tipiem pasaules valodās, kas tiek gramatiski marķēts. Evidencialitātes un gramatizēšanās savstarpējā saistība ir aktuāls pētījumu objekts ārzemju valodniecībā, turpretī latviešu valodniecībā šis jautājums pagaidām nav analizēts. Raksta uzmanības centrā izvirzīta darbības vārda *sacīt* vārdformas *saka* analīze saistībā ar netiešas informācijas izteikšanu un gramatizēšanās/leksikalizēšanās procesu. Viens no izplatītākajiem gramatiskās evidencialitātes veidošanās avotiem ir tieši runas verbu gramatizēšanās rezultāts, tāpēc rakstā analizēts vārdformas *saka* lietojums dažāda veida sintaktiskajās funkcijās un konstrukcijās, salīdzinot šī darbības vārda funkcijas katrā konkrētajā lietojumā.

Atslēgvārdi: evidencialitāte, gramatizēšanās, netieši saņemta informācija, informācijas avots, leksiskā nozīme.

Ārzemju un arī latviešu valodniecībā arvien aktuālāka kļūst evidencialitātes analīze dažādos aspektos. Šajā rakstā uzmanība tiks pievērsta vienai evidencialitātes nozīmei, proti, netieši saņemtas informācijas izteikšanai. Tiks analizēts darbības vārda *sacīt* vārdformas *saka* lietojums un tā iespējamā saistība ar gramatizēšanos vai leksikalizēšanos, kā arī mēģināts atbildēt uz jautājumu, vai vārdformu *saka* varētu uzskatīt par evidencialitātes gramatisko/leksisko marķētāju latviešu valodā.

Joprojām valodniecībā nav izstrādāta konsekventa evidencialitātes jēdziena definīcija, taču, cenšoties pielāgot tās izpratni latviešu valodas piedāvātajām iespējām izteikt evidenciālas nozīmes, to var definēt kā semantisku kategoriju, kuras galvenā funkcija ir norādīt uz teksta autora rīcībā esošās informācijas avotu vai šīs informācijas ieguves veidu. Resp., tas ir veids, kā valodā tiek marķēta cilvēka pieredze un zināšanas. Turpinājumā – dažas jēdziena definīcijas. Tās ir diezgan

dažādas un pievērš uzmanību atšķirīgiem evidencialitātes aspektiem – informācijas avots, teksta autora attieksme, pārliecības pakāpe, epistēmiskā modalitāte u. tml.:

„Evidencialitāte attiecas uz informācijas avotu, uz kura pamata runātājs izsaka savu apgalvojumu; tas var būt cita runātāja izteikums, secinājums, kas balstīts uz tā, ko redz, dzird vai uztver citā veidā, kā arī pieņēmumi, kas balstīti uz veselā saprāta vai vispārīgām zināšanām par situāciju.” (Wiemer 2006, 34)

„Modalitātes paveids, kas izsaka teksta autora attieksmi pret izteikuma (sprieduma apgalvojuma) saturu, norādot, ka teksta autors nav pārliecināts par teksta satura patiesumu vai ka tekstam ir cits autors.” (Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca 2007, 112)

„Epistēmiskās modalitātes paveids, kas izsaka teksta autora attieksmi pret izteikuma saturu, balstoties uz faktiem, kas ir teksta autora rīcībā ..” (Palmer 2001, 8–9)

„Lingvistiska kategorija, kuras galvenā nozīme ir informācijas avots.” (Aikhenvald 2004, 3)

Tradicionāls evidencialitātes kategorijas dalījums (skat. shēmu) atkarībā no informācijas avota veida ir tieša (teksta autors pats ir bijis situācijas liecinieks) un netieša informācija (uztverta netieši – secināta, dzirdēta no citas personas u. c.).

Tieša informācija:

- 1) dzirdēta;
- 2) redzēta;
- 3) ar citiem sajūtu orgāniem uztverta.

Netieša informācija:

- 1) atstāstīta:
  - a) no konkrētas personas saņemta;
  - b) dzirdēta no nekonkrētiem avotiem;
  - c) tautas kopējais zināšanu fonds, pieredze;
- 2) secināta:
  - a) no rezultātiem;
  - b) ar spriedumu palīdzību.

Kā redzams, netieša informācija tiek iedalīta no trešās personas saņemtā un secinājumos iegūtā informācijā. Savukārt secināšanā daļa tiek dalīta atkarībā no darbības rezultativitātes vai paša teksta autora spriedumiem, zināšanām (Willet 1988, 57). Rakstā uzmanības centrā tiks izvirzīta informācija, kas saņemta no citiem avotiem, resp., atstāstīta.

Latviešu valodā pagaidām nav termina, kas apzīmē no trešās personas saņemtu informāciju. Taču pasaules valodniecībā šai nozīmei atrodami dažādi apzīmējumi: *citatīvs*, *kvotatīvs*, *renaratīvs*, *meditatīvs* (Плунгян 2000, De Haan 2001; Lazard 2001). Latviešu valodas terminoloģijai atbilstošs būtu jau citās valodās lietotais termins *citatīvs*. Šī nozīme ir viens no netieši saņemtas informācijas tipiem, kas norāda uz informāciju, kura saņemta no citas personas, dzirdēta, noklausīta, pārstāstīta u. tml. veidā iegūta. Gandrīz katrā valodā ir viens vai vairāki veidi, kā norādīt uz faktu, ka konkrētā informācija saņemta no cita avota, resp., saņemta

netieši. Līdz ar to šis informācijas saņemšanas tips var tikt uzskatīts par universālu evidencialitātes nozīmi.

No trešās personas saņemtai informācijai var būt dažādas vispārīguma pakāpes – sākot no informācijas, kas saņemta no konkrēta avota, līdz informācijai, ko sniedz kopējais zināšanu fonds vai pieredze.

Informācijas pilnīguma vai ticamības pakāpe var tikt konkretizēta atkarībā no informācijas avota tipa:

- 1) informācija, kas iegūta no konkrētas personas, personu kopuma, konkrēti zināma avota, tātad informācija ietver pirmās pakāpes pastarpinājumu;
- 2) informācija, kas iegūta baumu, valodu rezultātā, netiek konkretizēts tās sniedzējs, dota tikai vispārīga norāde, ka konkrēts uzskats sabiedrībā pastāv;
- 3) informācija, kuras avots saistās ar tautas kopējo zināšanu fondu, tādā gadījumā informācijas avots nav būtisks, jo informācijai piemīt augsta ticamības pakāpe un teksta autors uz to paļaujas.

Valodās katrs no šiem apakštipiem var būt izteikts ar savu gramatisko marķētāju. Latviešu valodā netieši saņemta informācija tiek marķēta ar gramatiskiem un leksiskiem līdzekļiem. Kā gramatiskais netieši saņemtas informācijas izteikšanas līdzeklis latviešu valodā minama atstāstījuma izteiksme, kuras primārā funkcija ir norādīt, ka informācija saņemta no citas personas vai zināma netieši. Atstāstījuma izteiksmi var lietot visu minēto informācijas tipu izteikšanai. Konkrētais informācijas apakštīps konstatējams kontekstā. Informācijas netiešo raksturu latviešu valodā bieži izsaka sintaktiskas konstrukcijas – salikti teikumi ar informācijas avota norādi virsteikumā, kā arī leksiski līdzekļi – iespraudumi, konkrētas semantikas darbības vārdi. Informācijas avotu var šķirt pēc šādām pazīmēm:

- 1) nekonkrēti nosaukts informācijas avots (piemēram: *runā; tiek lēsts; baumo* u. tml.);
- 2) konkrēti nosaukts informācijas avots, piemēram:
  - a) informācijas sniedzēja vārds un/vai uzvārds;
  - b) ziņu aģentūra;
  - c) noteiktu un ierobežotu cilvēku kopumu pārstāvošs orgāns vai arī tā pārstāvji, kuru identitāte netiek konkretizēta;
  - d) profesijas, tautības, interešu grupas u. c. pārstāvji;
  - e) pētījumi, dati, statistika u. c.

Netieši saņemtas informācijas izteikšanas līdzekļus latviešu valodā semantiski var šķirt pēc divām pazīmēm:

- 1) tieša norāde uz informācijas avotu;
- 2) norāde uz informācijas netiešo raksturu.

Norāde uz informāciju, kas saņemta no citiem avotiem, ir būtiska gan ikdienas komunikācijā, gan valodas sistēmā vispār. Liela daļa no ikdienā saņemtās informācijas ir saistīta ar citu personu teikto, komunikācija galvenokārt balstīta uz dažāda pastarpinājuma pakāpes informācijas pārraides. Arī plašsaziņas līdzekļu valodas nepieciešams komponents ir norāde uz saņemtās informācijas avotu, tādā

veidā norādot, cik autoritatīvs un uzticams ir informācijas sniedzējs, no kā lielā mērā atkarīga informācijas ticamība.

Evidencialitātes un gramatizēšanās savstarpējām attieksmēm uzmanību pievēršusi evidencialitātes pētniece Aleksandra Aihenalde (*Alexandra Aikhenvald*), norādot, ka evidenciāli vēsturiski veidojušies dažādi – daļa no vārdiem, kas ir gramatizējušies, daļa no t. s. evidenciālām stratēģijām (Aikhenvald 2004, 271). Par evidenciālām stratēģijām tiek saukti dažādi valodas līdzekļi, kas no īstiem evidenciāliem atšķiras ar to, ka evidencialitāte ir to blakus nozīme (Aikhenvald 2004, 105). Evidenciāli pēc to izcelsmes ir neviendabīgi. Bieži vien evidenciālas stratēģijas vēsturiski ir evidenciālu avots, resp., laika gaitā, zaudējot savu pamatnozīmi, kā primārā izvirzās evidenciālā nozīme un konkrētais līdzeklis valodā sāk funkcionēt kā evidencialitātes marķētājs. Piemēram, mūsdienu persiešu valodā perfekts var marķēt informāciju, kas saņemta netieši, savukārt imperfekts var attiekties uz informāciju, kas saņemta nepastarpināti. Bet spāņu valodā pluskvamperfekts tiek lietots, lai norādītu uz „netiešām zināšanām”. Taču pamatnozīme tam ir cita, lietojums evidenciāla funkcijā ir tikai viena no pluskvamperfekta papildu nozīmēm (Aikhenvald 2004, 114). A. Aihenalde norāda, ka dažādas valodas kategorijas, kā izteiksme, modalitāte, persona, arī nākotnes vai pagātnes laiks u. c. var attīstīt sevī iezīmes, kas attiecas arī uz evidencialitāti (Aikhenvald 2004, 105). Valodā var tikt lietotas dažādas evidenciālas stratēģijas dažādos kontekstos un ar dažādām nozīmes niansēm. Evidenciālās stratēģijas nav universālas, tās atkarīgas no katras valodas lietojuma īpatnībām. Evidenciālo stratēģiju jēdziens latviešu valodniecībā nav pētīts, un tas noteikti ir uzmanības vērts pētījuma objekts, tomēr šajā rakstā evidenciālo stratēģiju plašāka analīze netiks veikta. Gramatiskās evidencialitātes izpaušmi analizējis arī franču valodnieks Žilbērs Lazards (*Gilbert Lazard*), balstoties uz Balkānu un Tuvo Austrumu valodās atrodamajām iezīmēm. Pēc viņa domām, par evidencialitāti kā gramatisku kategoriju valodā var runāt tikai tādā gadījumā, ja valodā pastāv t. s. *evidencialitātes marķētais reģistrs* un *neitrālais reģistrs* (marķētais – neitrālais diskurss), resp., valodas lietotājam ir iespēja izvēlēties – lietot vai nelietot konkrētajā situācijā evidenciālas nozīmes marķētāju (Lazard 2001, 360). Turpretī, ja valodā evidenciāla nozīme atkarībā no konteksta vai runas situācijas var piemist kādam valodas līdzeklim, kura primārā funkcija ir izteikt citu nozīmi, tad var teikt, ka šādā gadījumā gramatiskā evidencialitāte atrodas tikai noteiktā savas attīstības posmā, bet vēl nav izveidojusies kā gramatiskā kategorija (Lazard 2001, 360). Attiecinot šo uzskatu uz latviešu valodu, jāsecina, ka latviešu valodā nevar runāt par plašu gramatiskās evidencialitātes sistēmu, taču ir iespējams runāt par atsevišķiem valodas elementiem, kuru primārā funkcija ir evidenciālas nozīmes izteikšana. Un viens no tiem ir vārdformas *saka* lietojums evidencialitātes marķētāja funkcijā.

Kā norāda A. Aihenalde, visbiežāk evidenciāli, kas marķē netieši saņemtu jeb pārstāstītu informāciju, veidojušies no gramatizētiem runas vārdiem (Aikhenvald 2004, 271). Autore min vairākus veidus, kā pasaules valodās runas vārdi gramatizēšanās ceļā pārtapuši par netiešas informācijas marķētājiem. Piemēram, reanalīzes procesa rezultātā salikts pakārtots teikums, ko veido papildinātāja palīgteikums un runāšanas verbs virsteikumā, var kļūt par vienkāršu teikumu, zaudējot abu teikuma daļu savstarpējo pakļautību (Aikhenvald 2004, 272). Pēc raksta autores domām, šo parādību var attiecināt arī uz latviešu valodu. Piemēram,

teikumu *Saka, ka cilvēka labākais draugs ir suns* var drīzāk uztvert kā vienkāršu teikumu, nevis saliktu pakārtotu, jo netiek izjesta teikuma daļu savstarpējā pakļautība un palīgteikums jēdzieniski pārņem virsteikuma funkciju, turpretī galvenais verbs *saka* ir daļēji gramatizējies un norāda uz informācijas netiešo raksturu. Šī parādība tiks analizēta turpmākajā raksta daļā.

Vārdforma *saka* sastopama dažāda veida sintaktiskajās konstrukcijās un var veikt šādas funkcijas:

- 1) nosaukt kādu situācijas objektu (*ko saka?, kam saka?* u. tml.):

Rīgas Dinamo saka paldies līdzjutējiem. (G)

Kā panākt, lai mana meitiņa saka taisnību? (G)

Brigmanis saka to pašu, ko Segliņš. Interesanti, kā viņi nezina, ko citi saka? (G)

- 2) atrasties virsteikumā, kuru paskaidro sekojošs palīgteikums; iespējami divi izteikumu veidi:

a) darītājs tiek nosaukts: *X saka, ka ..*

Vīrs saka, viņš gribētu vasaras māju Ziemeļkurzemes jūrmalā. (G)

Atvadoties garās sarunas beigās viņš pēkšņi saka, ka viņa vecmāmiņa esot latvietē. (G)

Pretēji farmakoloģijai, kas saka, ka vienīgais patiesais drauds ir vīruss, pastāv cita teorija. (G)

b) darītājs nosaukts netiek: *Saka, ka ..*

Saka jau, ka tieši pārdzīvojumos rodas jauni mākslinieciskie sasniegumi. (G)

Plaviņās saka, ka tas ir dārgi, bet Ogrē brīnījās, kur tik lēti. (G)

Kādā valsts iekārtā mēs dzīvojam? Saka, ka tā esot demokrātija. (G)

Saka jau, ka divreiz uz viena un tā paša grābekļa nevar uzkāpt, bet es to izdarīju. (G)

Redzams, ka starp pirmo un otro teikuma apakštipu pastāv atšķirība. Pirmajā gadījumā skaidri norādīts informācijas avots, *saka* lietots, apzīmējot runāšanas procesu, kurā iesaistīta konkrēta persona. Otrajā gadījumā *sacīt* galvenā funkcija ir netiešas informācijas marķēšana, pats informācijas avots nosaukts netiek vai arī tas šai situācijā nav svarīgs. Nosaucot pašu sacītāju, teiktajam tiek piešķirta autorība un izteiktais viedoklis saistīts ar konkrēto personu. Savukārt *saka* viens pats, bez subjekta, izteikumam drīzāk piešķir netiešas informācijas raksturu, konkrēti nenosaucot informācijas avotu. Ar runāšanas procesu vai atstāstīšanu bieži vien šādiem teikumiem nav lielas saistības, to semantika galvenokārt ir saistīta ar vispārzināmu saturu. Šie izteikumi vairs netiek saistīti ar kādu konkrētu sacītāju, tie drīzāk ir tradicionāli un visiem zināmi. Valodā un tradīcijā tie saglabājušies nostāstu formā, un autorības nozīme tiem nekad nav bijusi aktuāla. *Sacīt* ietilpina sevī ne vairs tikai runāšanas nozīmi, bet arī zināšanas, pieredzi. Informācija ne vienmēr ir iegūta pārstāstot, tā var būt arī kādreiz dzirdēta, balstīta pieredzē, vispārzināma u. tml. *Sacīt* konkrētā lietojumā var ietvert dažādas nozīmes nianšes, pateicoties savai vispārīgajai leksiskajai nozīmei.

- 3) būt par iespraudumu:

a) *kā saka X, ..*

Kā saka angļu socioloģe Greisa Deivija, Eiropa izvelk no savas vērtību arkas pamatiem kristietību. (K)

.. *kā saka psihoterapeiti – cilvēks apēd savu stresu.* (K)

Un, *kā saka premjers, IKP kritumu palielinot arī pelēkās ekonomikas augšana.* (K)

Un šeit nav runa, *kā saka viens mūsu dzejnieks, par krekliem, bet ir runa par sirdsapziņām.* (K)

Šajos piemēros informācijas sniedzējs ir minēts un izteiktajam saturam var piedēvēt autorību. Minētās konstrukcijas (*kā saka psihoterapeiti; kā saka premjers; kā saka viens mūsu dzejnieks* u. tml.) formāli uzskatāmas par palīgteikumiem, jo tām ir pilna teikuma struktūra. Tomēr raksta autore uzskata, ka to nozīme ir transformējusies un semantiski tās teikumā veic drīzāk paskaidrojošu vienību funkcijas, līdz ar to uzskatāmas par evidencialitātes marķētājām. „Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatikā” šādas konstrukcijas tiek sauktas par iespraustiem teikumiem, kas norāda uz izsakāmās domas piederību (MLLVG 1962, 577). Savukārt Aina Blinkena tās aplūko kā iespraustus vārdu savienojumus vai predikatīvus vārdu savienojumus (Blinkena 2009, 255–256). Tomēr jāatzīst, ka latviešu valodniecībā šis jautājums joprojām nav konsekventi atrisināts.

b) *kā saka, ..*

Kā saka, reizi desmit gados jebkura ekonomiskā iekārta piedzīvo satracinājumus .. (K)

Kā saka, stilam nav nozīmes, visu izšķir slāpes. (K)

Kā saka, neskaties uz maniem darbiem, ieklausies manā „analīzē” .. (K)

Mums, *kā saka, bija dotas 50 minūtes laika, lai nopietni izsvērtu šādu dokumentu.* (K)

Iepriekš minētajos piemēros nav nosaukts informācijas sniedzējs, bet ar iesprauduma *kā saka* palīdzību norādīts uz informācijas vispārzināmo raksturu. *Kā saka* tāda tipa izteikumos veic precizējošo, paskaidrojošo funkciju. Neko nepasakot par sniegtās informācijas autorību, tas tomēr zināmā mērā marķē tās vispārzināmo izcelsmi.

c) *saka, ..*

Saka, kāds piektdienas vakars, tāda visa nedēļas nogale. (G)

Pēdējā piemērā *saka* lietots iesprauduma funkcijā, un šādos gadījumos tam drīzāk var piedēvēt paskaidrojoša vārda funkcijas, resp., norādi uz informācijas netiešo raksturu.

Sacīt ir stilistiski neitrāls runāšanas verbs, tam nepiemīt stilistisks uzslāņojums, līdz ar to tas ir iederīgs jebkurā runas situācijā. Verbs *sacīt* neraksturo ne runātāja garastāvokli, ne mērķi, ne attieksmi pret konkrēto parādību, kas iespējams, lietojot citus runāšanas verbus: *apgalvot, informēt, uzsvērt, paziņot, atgādināt* u. c. Līdz ar to lielāka uzmanība tiek koncentrēta uz izteikuma saturu, akcentējot informācijas netiešo raksturu. Pēc raksta autores domām, tieši šis aspekts, proti, darbības vārda nozīmes neitralitāte, ļauj par to runāt arī informācijas marķētāja sakarā. Jo semantiski *tukšāka* ir kāda leksēma, jo vieglāk tā var transformēties un iegūt papildu funkcijas. Tas arī norāda uz verba desemantizēšanos, turklāt desemantizēšanās skar verbus ar vispārīgu leksisku nozīmi. Gramatizācija parasti

sākas ar desemantizēšanos, vārdam zaudējot savu leksisko nozīmi, un turpinās kā dekategorizēšanās, vārdam sastingstot vienā gramatiskajā formā un zaudējot locīšanas paradigmu. Daļēji šo procesu var attiecināt uz *saka*, kurš konkrētajos piemēros nefunkcionē kā pilnnozīmes verbs un ir sastindzis vienā gramatiskā formā. Minētajos gadījumos *saka* galvenā funkcija ir marķēt informācijas netiešo raksturu, norāde uz runāšanas aktu kļūst sekundāra:

X saka → tiek uztverta sacītāja loma informācijas pārraidē.

Ø saka, ka / Saka, .. / kā saka Ø → izteikums netiek saistīts ar runāšanas procesu, bet redzama teksta autora vēlme norādīt, ka izteikums balstīts uz netieši zināmiem faktiem – tie var būt gan lasīti, gan dzirdēti, gan noklausīti. Šāda tipa izteikumos ir vispārinājusies laika nozīme, arī skaitlis nav nosakāms, turklāt teksta autors ir vispārināts un abstrahēts, resp., forma ir standartizējusies konkrētas nozīmes izteikšanai.

Taču galvenais jautājums – vai šādos gadījumos, kad informācijas sniedzējs netiek nosaukts, var runāt par darbības vārda formas *saka* leksikalizēšanos vai gramatizēšanos? Tā kā analizētajos piemēros (*Ø saka, ka; saka, ..; kā saka ..*) tomēr ir zudusi *sacīt* saistība ar runāšanas procesu un tas primāri nefunkcionē kā runāšanas verbs, var apgalvot, ka notikusi daļēja gramatizēšanās, vārdformai *saka* un konstrukcijai *kā saka* primāri kļūstot par netiešas informācijas un evidencialitātes marķētāju latviešu valodā. Tomēr nevar apgalvot, ka verba *sacīt* leksiskā nozīme ir pilnībā zudusi, jo netiešas informācijas pārraidi nepārprotami var saistīt ar runāšanas procesu, kam vairumā gadījumu tomēr ir sekundāra loma.

Saīsinājumi un apzīmējumi

G – www.google.com

K – www.korpuss.lv

MLLVG – Sokols, E. (atb. red.) 1962. *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika, II. Sintakse*.

Literatūra

1. Aikhenvald, Alexandra. 2004. *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press.
2. Blinkena, Aina. 2009. *Latviešu interpunkcija*. Rīga: Zvaigzne ABC.
3. De Haan, Ferdinand. 2001. *The relation between modality and evidentiality*. Pieejams: <http://www.u.arizona.edu/~fdehaan/papers/lb01.pdf>
4. Lazard, Gilbert. 2001. On the grammaticalization of evidentiality. *Journal of Pragmatics*. 33. 359-366.
5. Palmer, Frank Robert. 2001. *Mood and Modality*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Sokols, E. (atb. red.) 1962. *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika, II. Sintakse*. Rīga: LPSR ZA izdevniecība.
7. Skujiņa, Valentīna (atb. red.). 2007. *Valodniecības pamatterminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
8. Wiemer, Björn. 2006. Grammatical evidentiality in Lithuanian (a typological assessment). *Baltistica*. XLI (I). 33-49.

9. Willett, Thomas. 1988. A cross-linguistic survey of the grammaticization of evidentiality. *Studies in Language*. 12. 51-97.
10. Плу́нган, Влади́мир. 2000. *Общая морфология: Введение в проблематику*. Москва: Эдиториал УРСС.

Summary

Evidentiality is associated with one of the semantic parameters of the statement, namely, with the reference to the source of information. It is semantic category, whose primary meaning is to indicate the source of information. Evidentiality is traditionally divided in two main categories:

- 1) direct evidentiality, which shows that the speaker has directly witnessed the action;
- 2) indirect evidentiality, which shows that the speaker has no direct evidence for his/her statement, but has other sources for making the statement (for example, information is reported or inferred).

There can be different levels of the source of indirectly received information – the source can be specific and it can be general as well. The use of markers of indirectly received information is one of the main parts of everyday communication and the language system in general.

This article pays attention to the indirect evidentiality and its manifestation in Latvian, and the analysis includes the verb *sacīt* ('to say') and its connection with evidentiality, as well as the process of grammaticalization of this verb. The article presents the analysis of different types of reported information and the semantics of the verb *sacīt* in different contexts and syntactic constructions. Markers of reported evidentiality often come from grammaticalized verbs. The verb form *saka* and its construction *kā saka* in specific syntactic and semantic conditions can be used as grammatical markers of evidentiality in Latvian.